

NAGY MAGDOLNA

A LEVÁGOTT KEZŰ LÁNY

Meseelemzés a szimbólumok tükrében

„Volt egyszer egy molnár, aki lassacskán elszegényedett, és már semmi egyebe nem volt, mint a malma és egy almafa mögötte”...

Már a mese kezdő sorából megtudjuk, hogy a molnár elszegényedett, de még nem teljesen szegény, hisz megvan még a malma, és mögötte egy almafa. Amikor fáért megy az erdőbe, üzletet köt egy öregemberrel, akinek gazdagságért cserébe odaígéri azt, ami a malom mögött van. Felesége adja tudtára, kivel alkudott meg, s mi volt az alku valódi tárgya: a leánya, akiért három év múlva jön el az apát öregember képében megkísértő ördög.

A mese az én megközelítem szerint azt üzeni, hogy a molnár nem az anyagi, hanem az érzelmi szegénység miatt szenved. Azért jár az erdőbe, mely saját lelkét szimbolizálja, hogy tüzet gyújtson, érzelmeket csiholjon ki magából. Meglévő vágyait nem a feleségére, hanem saját lányára vetíti ki. Mert az öregember képében kísértő ördög nem más, mint saját árnyképe, aki úgy lop magának érzelmet, életerőt, hogy saját lányát rabolja meg. Érzelmileg éretlen, gyermekét a saját szükséglete kielégítőjének tekinti.

A **MALOM** szexuális jelkép a népi szerelmi szimbolikában. A malom és a malomkő a női, tengelye a férfi nemi szerv. Forgásuk a szeretkezés jelképe. De ez a malom nem forog: a molnár és asszonya közt fokozatosan kihűlt az érzelem. A malom mögött áll egy almafa, körülötte a molnár lánya söpröget.

Az **ALMAFA** szerelmi és termékenységi szimbólum. Az **alma** a teljességet, a tudást jelképezi, a megismerés gyümölcse. Magháza a testbe zárt szellem szimbóluma. Megőrzi a fiatalságot, ezért a megújulás, az állandó frissesség jelképe is. A földi vágyaknak, örömöknek a gyönyörűségét jelenti. Az almafa és a lány összetartoznak. Gyümölcseiből még nem szakított, de környezetét rendben tartja, ápolja. Ahogy a fa, a lány is érési szakaszban van. Tudja ezt a molnár árnyékrésze, ezért ad három évet, míg eljön. A várakozás öröme teszi gazdaggá a molnárt. Észreveszi ezt a lány anyja, de a vesztély elhárítását nem vállalja. Ezzel a molnár bűnének részesévé válik.

A molnár leánya szép és jámbor, istenfélelemben és büntelenül él. Tudja, érzi mi vár rá, s megteszi a szükséges ellenlépéseket. Először **kört** rajzol maga köré. A kör isteni, égi, szellemi tartalom, áthághatatlan korlát, véd a rossz szellemektől, átlépése tilos! Apai és anyai minőség egyszerre. A sérthetetlenség jele. Mesénkben itt még mozdul az anya és az apa egészséges ösztöne, mely biztosítja ezt a sérthetetlenséget. Nem csoda, hogy az ördög nem fér hozzá. De nagyon akarja a lányt. Mit tehet a tisztaság, a szellemi, az égi ellen? Le kell rántania, be kell mocskolnia. Az ördög parancsára a lány nem mosakodhat, minden vizet elvesznek tőle. Ha a külső világból nem érhet hozzá víz, a lélek maga fakaszt forrást. Könynyei a kezére hullnak, tisztán tartva azt, hogy legyen ereje a távortartásra, ártatlanságának kinyilatkoztatására. Az ördög újabb utasítást ad: le kell vágni a lány kezeit, másként nem tud hozzáférkőzni.

A **KÉZ** az ember számára az egyik legfontosabb kapcsolat a külvilággal. Lehet fegyver, ami lesújt, ami védekezik, tilt, távol tart. Lehet a munka, a gondoskodás eszköze, az ölelésé, az áldásé és a megadásé.

A molnár elborzad a gondolattól, hogy gyermeke kezét levágja, de a kísértés olyan erős, nem tud ellenállni, s beveti a biztosan célhoz vezető fegyvert, az érzelmi zsarolást. Ő az, aki ártó szándékkal közeledik, de az áldozat segítségét és megbocsátását igényli. „Segíts meg a bajban, s bocsásd meg a gonosztettet, amit elkövetek rajtad!” Csak magával törődik, lánya helyzetébe nem tudja magát beleérezni. Az empátia teljesen hiányzik belőle. Mit tehet a lány? Olyan embertől jön a támadás, akinek érzelmileg is kiszolgáltattott. Odanyújtja a kezét. Nyilvánvaló, hogy kezeinek levágása csak szimbolikusan értendő. Azt fejezi ki, hogy sikerült megtörni az ellenállását, nem tud tovább védekezni, s megtapasztalja a teste feletti önrendelkezés elvesztését.

Ha egy gyermek többször kénytelen szembesülni azzal, hogy viselkedése ellenére sem tud bizonyos negatív következményekre befolyással lenni, akkor passzívan kezd viselkedni, s kísérletet sem tesz a veszély elhárítására. Az elesettség érzése aktivizálódik benne. A célirányos ellenállás értelmetlensége, szerzett tehetetlensége személyiségvonásként rögződik benne. Már nem tud mást tenni, csak sírni és sírni. Addig sírni, míg a könnyek tisztára mossák a csonkokat, vagyis a lélek tiszta marad, nem mocskolódik be, s az ördög elveszíti minden hatalmát. Nem tud mit kezdeni e meggyalázottságban is megnyilvánuló tisztasággal. Az árnyékrészét legyőző molnár azt ígéri lányának, hogy a meggyalázása árán szerzett gazdagságért/életerőért cserébe, élete végéig tejben-vajban fürösztí majd. A lánynak van ereje nemet mondani, s kilépni ebből a torz kapcsolatból. A sorsra bízva magát útnak indul.

A hátára kötött karok szimbolizálják az elárultság, megalázottság, megalázottság terhét.

Napkeltekor elindul, estére a király kertjéhez ér, de nem tud bemenni, mert víz veszi körül. A víz romboló s egyben életadó, teremtő erő is. Itt nyilvánvalóan táplálja a kertet, és védi azt.

A *KERT* a pihenés, a magány, a gondolkodás, a misztikus megvilágosodás tere. A megszelídített és művelés alatt álló lélek jelképe, a világtól való elvonulás lehetséges formája. Az Úristenhez fordul imájával. Megjelenik egy angyal, akinek segítségével bejut a kertbe, ahol egy gyümölcsfa áll. Számozott körték lógnak rajta. Elfogyaszt egyet róla.

A *KÖRTE* a remény és a jó egészség jelképe. Női szimbólum. Krisztus ember iránti szeretetét példázza. Az ima, az angyal jelenléte a lány közvetlen kapcsolatát igazolja az égi, szellemi felé. A körtefa szimbolikája az almafáéval rokon. Időt álló fa. A lány most a holdfényben a körtét fogyasztva a női minőséget szívja magába. A kertész ugyan észreveszi őt, de mivel vele van az angyal, az égi, szellemi lény, nem háborgatja. A lány a bokrok közé rejtőzve a kertben marad.

A kert a királyé, aki jó gazda módjára rendbe tartatja, s felügyeli tulajdonát. Észreveszi a hiányt. A kertész beszámol a történekekről, s a király úgy határoz, személyesen győződik meg a dolgok felől. Magával hozva egy papot is, várják a lányt, aki éjfélkor az angyal kíséretében elő is jön, megint elfogyaszt egy körtét. A királynak nincs közvetlen kapcsolata a szellemiek felé, ezért van szüksége egy közvetítőre, egy papra, aki megszólíthatja a mindenkitől, csak Istentől el nem hagyott lányt. A király megígéri, hogy ő sosem hagyja el, palotájába viszi, s mert olyan szép és jámbor megszereti, ezüst kezecskét csináltat neki, feleségül veszi. Mi készíti a királyt, hogy palotájába vigye? A számalom? Vagy csak egy különleges lény birtoklásának a vágya? Talán mindkettő. A leány szép és jámbor. Nem aktív részese, hanem elviselője az eseményeknek. Nem tiltakozik, elfogadja a király által kínált életet, hisz olyan ígéretet kap, amiben bízni lehet. Ezüst kezecskét kap.

Az *EZÜST* a tisztaság, a hűség, az őszinteség kifejezője. A megtisztított vonzalmak jelképe. Az ezüst az arany utáni második minőség. Az arany férfi, az ezüst női minőség. Az, hogy a lány ezeket a kezecskét elfogadja, azt jelzi, hogy érzelmi élete kezd helyreállni, elindul a nővé érés útján. Nem fordul el az égiektől, de már tud a környezetére rezonálni. Ő is vonzódik a királyhoz.

Egy év múlva a királynak háborúba kell mennie. Anyjára bízva az ifjú királynét, meghagyva: „Ha gyermekégybe kerül, jól tartsátok, és gondosan ápoljátok, s rögtön írjátok meg a hírt egy levélben!” A királynénak gyönyörű kisfia születik. A hírvivő azonban elalszik egy patak partján,

megjelenik az ördög, kicseréli az üzenetet. A király arról értesül, hogy felesége egy váltott fattyat hozott a világra.

A VÁLTOTT FATTY – váltott gyermek a néphit szerint az ördög és boszorkány torz szülötte, akit a világra jött rendes gyermekkel a gonoszok kicserélnek, ha a háziak nem vigyáznak.

Mit gondolhat most a király? Azt-e, hogy felesége a látszat ellenére nem is égi lény, hanem egy boszorkány, vagy egyszerűen csak azt, hogy nem jól vigyázott a megszületett gyermekre, anyai feladatát nem jól látta el? Gyanú fészkelődik a szívébe?

Megijed és elszomorodik, de királyhoz méltón viselkedik. Igaz érzelmeit bizonyítja, hogy nem fordul el a királynétől a kedvezőtlen hír hallatán. Azt üzeni vissza, tartsák jól a királynét, míg haza nem érkezik. Az ördög megint ott vár a patakparton, s az alvó hírnök zsebébe újra és újra egy másik levelet csempész. Az utolsóban az áll, meg kell ölni a királynét gyermekével együtt, szemét és nyelvét bizonyosággal ki kell vágni.

A **HÍRNÖK** elalvása a múlt beleszólása a jelenbe. Az apában feléled a régi vágy. Szokták mondani: az ördög nem alszik, csak szendereg. Figyel és vár. Vár az alkalmas pillanatra. A király távolléte az. Először csak viszály szításával próbálkozik. A királyt nem tudja eltántorítani a feleségétől, ezért egyre dühösebb, s a végén már életet követel. (Ha enyém nem vagy, másé sem lehetsz.)

A lány szemét azért kell eltávolítani, hogy ne fogadhasa be a fényt, megszakadjon kapcsolata az istenséggel. Nyelvének kivágására azért van szükség, mert erkölcsi állapotáról tenne tanúbizonyságot. S akkor az ördög – aki a lányban élő félelmetes és ellenséges apaképet, mint archetípust is szimbolizálja – nem tudná birtokba venni őt. A gyermek isteni adomány, elveszejtésével teljes az ördög diadala.

A király öreg édesanyja és a királyné között bizonyára jó és szeretetteljes kapcsolat van. Ezért nem tudja megöletni a parancs ellenére sem a lányt az öreg királyné. Szarvastehenet áldoz helyette, s gyermekét a hátára kötve útnak indítja a királynét. Most van csak igazán bajban a szerencsétlen asszony. Kitaszítják abból a közegből, ahol szeretetben, gondoskodásban, ápolásban volt része, ahol gyógyulásnak indult teste és lelke. Ahol megtapasztalta a pozitív anyai hozzáállást. Mit kezd egy hátára kötözött gyermekkel, mikor még magát sem tudja ellátni? Megint a sorsra, és az isteni jóakaratra kénytelen magát és gyermekét bízni. Ahol a tisztaság és az isteni jóakarattal való hit jelen van, ott az isteni kegyelem megnyilvánul. Az Úr angyala megjelenik, egy házikóhoz vezet, ahol az a felírat áll: „Itt bárki ellakhat.” A házból kijövő hóféhér szűznek, Isten angyalának segítségével megszojtatja gyermekét, s hét évig marad a házban, ahol jó sora van. Az angyali gondoskodás és útmutatás mellett újra kinőnek karjai, kapcsolatot teremthet a külvilággal, s vélhetőleg megtanulja nem csak magát, de gyermekét is gondozni.

A király közben hazatér. Látni akarja feleségét és gyermekét. Öreg édesanyja tudtára adja, mi történt. A király keserves sírásra fakad, s megfogadja, addig megy míg meg nem találja feleségét és gyermekét, s közben nem eszik, nem iszik. Hét évig bolyong, míg elér a házhoz, ahol a felírat áll: „Itt bárki ellakhat.”

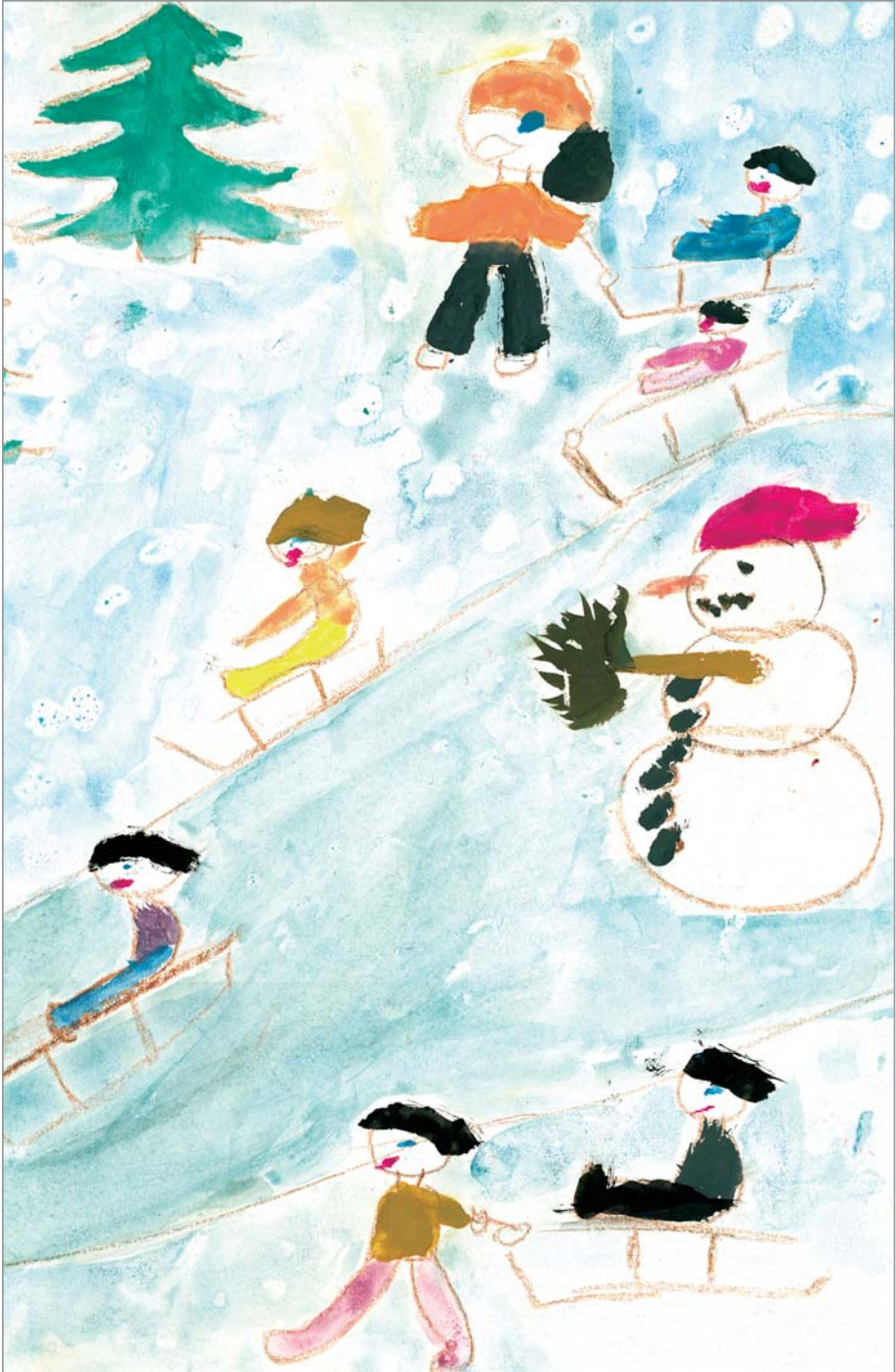
Vajon miért vezekel a király? Hisz látszólag nem tett semmi rosszat a királyné ellen. Minden hamis levél ellenére nem kívánt neki rosszat, arra adott parancsot, hogy tartsák jól. A Gonosz cselvetéséről nem tehetett. Nem tehetett? De igen! Ő teremtette meg hozzá az alkalmat. Magára hagyta a királynét, más gondjaira bízta. Ahelyett, hogy maga ment volna a királynéhoz meggyőződni az igazságról, leveleket küldözgetett. A levelek a királynét nem szólították meg. A levélváltás a feje felett történt. Tán nem is tudta, kinek a bűnéért kell szenvednie ismét. A megfelelő figyelem hiánya a bűn, ami terheli a király lelkét. Testi vágyainak megfékezésével bűnbánatát fejezi ki. A lelki életében elkövetett bűn jóvátételére pedig a szeretet indítja.

Ott áll hát a ház előtt, ahol a felírat szerint bárki ellakhat. Bárki. A bűnös és a bűntelen is. Az angyal üdvözli, megkérdezi honnan jött, étellel – itallal kínálja, de a király nem nyúl semmihez, állhatatosan kintart fogadalmával, miszerint nem eszik, nem iszik, míg az övét meg nem találja. Lepihen, s arcára kendőt borít. Az arcra borított *kendő* a gyász, a bűnbánat, a szomorúság jele. Az angyal, aki mindent tud, odaküldi a királynét gyermekével együtt az alvó királyhoz, akinek arcáról lehull a kendő. A királyné felismeri őt, a kendőt fölveteti gyermekével, s visszatakartatja a király arcát. A népi szimbolikában a kendő nem csak a gyász, bűnbánat és szomorúság, hanem a hűség jele is. Megoldása vagy levétele a hűtlenség jelképe. A király arcáról véletlenül lehulló kendő visszatétele, a királyné hűségének a kifejezése. A király álmában meghallja a királyné és gyermeke közötti párbeszédet, s akarattal csúsztatja le arcáról a kendőt. A fiúcska, akit Sokfájdalmúnak hívnak ekkor kifakad, hogy ez a vadember nem lehet az ő atya, mert ő csak a mennybéli atyáról tud, akihez imádkozik. Földi apához nincs köze.

A király ekkor felkel, s az asszony kiléte felől tudakozódik. Mikor az angyal kihozza a kamrából az ezüst kezeket, akkor bizonyosodik meg végleg arról, hogy feleségét és gyermekét találta meg. Megcsókolja őket, a bántó lehullik szívéből, és felvidul.

Még egyszer együtt étkeznek Isten angyalával, majd hazamennek a király öreg édesanyjához, aki bizonyára boldogan fogadja őket, s bölcs beavatóként segíti a királynét. Király s királyné újra házasságot kötnek, aztán boldogan élnek, míg meg nem halnak.

Különleges egy ház, melyen az a tábla lóg: „Itt bárki ellakhat.” Bűnös vagy bűntelen, itt kegyelmi támogatásban részesülhet mindenki. Itt egy

angyal szolgál, aki teljesítve az isteni parancsot: lelkeket ment. Az égit közelíti a földihez, a földit felemeli az égihez. Mert az Isten angyalával együtt étkezni nem más, mint az ember önmagára találása oly módon, hogy befogadja a szellemi, az égi minőséget, miközben két lábbal a földön áll.

A király és a királyné hét évig tartó belső küzdelemben érték el, hogy lélekben megújuljanak, egyenrangú társai legyenek egymásnak. A királynak fel kellett emelkednie a hétköznapiaságból, lelkét és szellemét is megnyitni az isteni, az égi felé. A királynénak az átélt trauma után meg kellett tanulnia, hogy az életben maradáshoz, a teljes élethez nem elég szellemi lénynek lennie, kapcsolatot kell teremtenie a külvilággal. A testéről, a földi vágyakról is tapasztalást kell szereznie. Mindezt annak érdekében is, hogy gyermeke ne a Sokfájdalmú, hanem a Sokörömű névre hallgathasson.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Grimm: Családi mesék. Kalligramm kiadó, Pozsony, 2009.

Dr. Antalfai Márta: A nő lélek útja mondákban és mesékben. Új Mandátum Könyvkiadó

Dr. Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Hoppál Mihály – Jankovics Marcell – Nagy András – Szemadám György: Jelképtár. Helikon Kiadó

Dr. Ranschburg Jenő: Pszichológiai rendellenességek gyermekkorban. Nemzeti Tankönyvkiadó

Szimbólumtár. Balassi Kiadó, 1997.